

Publicerad: 2012-06-09 06:00, senaste uppdaterad: 2012-06-10 14:06

 Läs upp

Christina Åkerman talar till personalen vid stormötet.

Foto: Läkemedelsverket

- Dölj bildtexten

"Väldigt negativ inverkan"

Öppenhet är Läkemedelsverkets nya värdeord. Men på ett filmat personalmöte säger generaldirektören att det har "väldigt, väldigt negativ inverkan" på arbetet att ge information till medierna. Två tryckfrihetsexperter som sett filmen dömer ut hennes agerande.

I torsdags var det tårtkalas på Läkemedelsverket i Uppsala med 700 anställda. Då firades att nio månaders arbete lett fram till tre nya värdeord för myndigheten. Det första av dem är "öppenhet", de övriga "professionalism" och "proaktivitet".

Mötet har föregåtts av en turbulent vår då bland annat UNT rapporterat om hård kritik mot generaldirektör Christina Åkermans ledarstil och om hur förtroendet för ledningen rasat i en medarbetarundersökning.

Under ett filmat stormöte med personalen i mitten av maj tas kritiken i medierna upp i en fråga ställd till Christina Åkerman. I sitt svar säger hon bland annat att det är en "värdegrundsfråga" varför information sprids till pressen, och att det

FAKTA

Meddelarfriheten och meddelarskyddet är två principer som både ryms inom Tryckfrihetsförordningen, en av Sveriges grundlagar. Meddelarfriheten ger alla rätt att utan risk för straff eller represalier lämna uppgifter till massmediaföretag. Friheten innebär frihet från straffansvar om uppgiftslämnandet strider mot sekretessbestämmelser, om inte utlämnandet innebär högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, uppror, landsförräderi, landssvik eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott

görs av någon eller några "som inte kliver fram" och som "vill göra någon illa". Hon säger också att det är "väldigt, väldigt negativt" för myndighetens fortsatta arbete att det läcks uppgifter till pressen.

Enligt svensk grundlag har alla anställda inom offentlig förvaltning rätt att vända sig till medierna. UNT har låtit två av landets främsta experter på tryckfrihetsfrågor och meddelarskydd titta på filmen från personalmötet. Båda är mycket kritiska mot Christina Åkermans agerande och är ense om att det hon säger skulle kunna leda till kritik från justitieombudsmannen, JO, och från justitiekanslern, JK.

– Absolut, det skulle resultera i en verbal rappning från dem. Det törs jag utlova. Det finns en mängd uttalanden från JO och JK om att man som myndighetsföreträdare måste ta rejält avstånd från beteenden som kan uppfattas som att man undertrycker kritik. Hennes uttalanden skapar en tystnadskultur, säger Nils Funcke, journalist och utredningssekreterare i regeringens särskilda Yttrandefrihetskommitté.

Carl Gustaf Spangenberg,

juridikektor vid Uppsala universitet, delar inställningen.

– Jag uppfattar det här som oerhört obehagligt. JO har i beslut slagit fast att man aldrig som chef i offentlig förvaltning får göra värderande uttalanden med anledning av att någon vänt sig till medierna. Men just det gör generaldirektören här, säger han. Enligt Tryckfrihetsförordningen är det brottsligt att inom offentlig förvaltning, som myndigheter, kommuner eller landsting, efterforska en källa. Det är likaså brottsligt att ge repressalier mot en enskild kritiker. Christina Åkerman gör sig inte skyldig till något av de här brotten, menar experterna. Men hon rör sig i en gråzon som gör uttalandena särskilt allvarliga, menar Carl Gustaf Spangenberg.

– Lite hårddraget kan man hävda att hon uppmanar till efterforskning genom att säga det är "något vi måste prata om".

Båda experternas bild är att den här typen av övertramp av chefer inom det offentliga ingalunda är ovanliga. Förklaringar de nämner är bristande utbildning i tryckfrihetsfrågor, ökade krav på affärsmässighet och mer fokus på ekonomiskt resultat än på utvärdering av kvaliteten.

Meddelarskyddet innebär att en offentlig arbetsgivare inte har rätt att efterforska vem som lämnat ut vissa uppgifter till pressen. Justitieombudsmannen, JO, utreder efter anmälan huruvida en myndighets eller tjänstemans agerande strider mot lag eller annan författning eller annars är felaktig eller olämplig. Bedöms handlingen inte bryta mot lag men vara felaktig eller olämplig ger JO, kritik i form av en så kallad erinran. Den kritiserade behöver dock inte rätta sig efter kritiken.

Källa:

Nationalencyklopedin, Wikipedia, Justitieombudsmannen, Martenschultz.wordpress.com

Länkar

[LÄS MER: Åkerman svarar: Vi ska vara öppna mot omvärlden](#)
[LÄS MER: Hård kritik mot generaldirektören](#)
[24 UNT: Uttalandet ifrågasätts av tryckfrihetsexpert](#)
[24 UNT: Se filmen från personalmötet!](#)

– Offentlighetsprincipen och Tryckfrihetsförordningen med meddelarskyddet finns för att offentlig verksamhet ska drivas så bra som möjligt, det är det en alert myndighetschef måste inse, säger Nils Funcke.

Både han och Carl Gustaf Spangenberg tar upp det faktum att en chef enligt beslut av JO måste sätta sig in i de anställdas situation och förstå konsekvenserna av sitt agerande.

– Men att vara en anställd på Läkemedelsverket som utnyttjat sin rätt till kontakt med medierna måste i dag kännas väldigt obehagligt, säger Carl Gustaf Spangenberg.

Av: Niklas Skeri niklas.skeri@unt.se

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt.
Eftertryck eller annan kopiering förbjuden.